

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ В ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇНАХ

Однією з тенденцій світового конституційного процесу є всеохоплююча соціалізація конституційно-правового регулювання життя суспільства. Даний напрямок конституційної регламентації є відповіддю на стрімкий стрибок науково-технічного прогресу, який відбувся в другій половині ХХ ст. і призвів до ускладнення відносин у сфері економіки та подальшого розширення соціальної структури суспільства. Основними варіантами соціалізації конституційного матеріалу пострадянських країн є: проголошення держави соціальною; встановлення принципів соціальної справедливості, соціального партнерства, рівноправності і солідарності; закріплення економічних і соціальних прав людини; введення системи гарантій реалізації соціальної політики держави (Конституції Республіки Білорусь (ст. 1-2), Республіки Вірменії (ст. 1, 3), Республіки Казахстан (ст. 1), Російської Федерації (ст. 7), України (ст. 3) та ін.

Реалізація вищевказаних конституційних принципів передбачає створення інститутів соціального діалогу. Не можна не погодитися з абсолютною справедливим твердженням про те, що в сучасному пострадянському суспільстві особливу роль у підтримці внутрішніх і зовнішніх відносин між інститутами політичної системи мають механізми, які сприяють встановленню партнерських зв'язків [1]. Тому проблеми функціонування інститутів соціального діалогу в країнах молоді демократії активно досліджу-

ються представниками різних галузей науки (П. Андерсен, У. Бек, В. Кисельов, В. Михєєв, О. Петроє, В. Чиркін, В. Шаповал та ін.).

У науковій доктрині та законодавстві категорія “соціальний діалог” вживається в декількох значеннях: 1) види соціального партнерства (колективні переговори, консультації); 2) особлива форма дискусії, предметом якої виступають інтереси різних соціальних груп; 3) процес досягнення спільних домовленостей в сфері соціально-економічних відносин між суб'єктами, які представляють інтереси сторін – працівників, роботодавців і держави [2]. Отже, соціальний діалог забезпечує взаємодію інститутів громадянського суспільства і держави, причому остання виконує функції регулятора умов співпраці в соціально-економічній сфері.

Незважаючи на те, що в Європі конституційно-правове регулювання соціального діалогу отримало розвиток ще в середині ХХ ст., в Україні довгий час ця сфера суспільних відносин не мала належної законодавчої регламентації. До 2010 р. конституційні основи політики соціального діалогу конкретизував Указ Президента України “Про розвиток соціального діалогу” [3]. І тільки з прийняттям Закону України “Про соціальний діалог в Україні” на вищому державному рівні було визнано необхідність ведення соціального діалогу з метою вироблення та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин та за-

безпечення підвищення рівня і якості життя громадян [4]. На сучасному етапі законодавство України про соціальний діалог також включає: закони України “Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності”, “Про організації роботодавців”, “Про колективні договори і угоди”, “Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)”. Відповідно до Закону України “Про соціальний діалог в Україні” (ст. 4) і Указу Президента України “Про Національну тристоронню соціально-економічну раду” забезпечувати соціальний діалог покликаний постійно діючий орган – Національна тристороння соціально-економічна рада, до якої входять представники держави, професійних спілок та організацій роботодавців [5].

Основні засади соціального діалогу проголошені і в Конституції Республіки Білорусь. Так, ст. 14 розд. I “Основи конституційного ладу” фіксує, що відносини у соціально-трудовій сфері між органами державного управління, об’єднаннями наймачів і професійними спілками здійснюються на принципах соціального партнерства та взаємодії сторін. Дані конституційні положення розвинуті в чинному законодавстві та інших нормативно-правових актах, зокрема в Трудовому кодексі, Законі “Про професійні спілки”, Указі Президента “Про Національну раду з трудових і соціальних питань”, Концепції розвитку системи соціального партнерства в Республіці Білорусь й ін. Саме у цій Концепції сформульоване досить розгорнуте поняття соціального діалогу як найбільш ефективної форми формування і реалізації соціально-економічної політики держави, заснованої на узгодженні інтересів різних верств і груп населення (праці та капіталу) через переговори, відмови від конфронтації та насилля [6]. Указом Президента Республіки Білорусь “Про затвердження Положення про Національну раду з трудових і соціальних питань” було запроваджено інституцію, подібну до вітчизняної Національної тристоронньої соціально-економічної ради. Відповідно до даного Положення Національна рада з трудових і соціальних питань підтримує взаємодію Уряду Республіки Білорусь, республіканських об’єднань наймачів та профспілок щодо реалізації соціально-економічної політики, захисту трудових прав, економічних і соціальних інтересів громадян [7].

Отже, проголошення в конституціях пострадянських країн держави соціальною покликано гарантувати людині стандарти соціального забезпечення, необхідні для її гідного життя в соціумі. Конституційні норми про соціальну справедливість, рівність і солідарність створюють фундамент для розвитку інструментів запобігання конфлікту в соціально-економічній сфері. Одним з дієвих механізмів досягнення стабільності в цій галузі є інститут соціального діалогу. На сучасному етапі в Україні процес інституціоналізації соціальної взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства знаходиться на стадії становлення і потребує подальшого вдосконалення. У зв’язку з цим слід звернути увагу на позитивний зарубіжний досвід конституційно-правової регламентації ролі держави у здійсненні політики соціального діалогу.

Список використаних джерел:

1. Кареткевич А. Г. Проблемы социального взаимодействия в трансформирующихся переходных обществах [Электронный ресурс] / А. Г. Кареткевич. – Режим доступа : <http://journal.org/articles/2009/sociol3.html>.
2. Петрос О. Социальный диалог у державному управлінні: спроба структурування проблеми [Електронний ресурс] / О. Петрос. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/dutp/2008-2/doc-pdf/petroe.pdf>.
3. Про розвиток соціального діалогу : Указ Президента України від 29.12.2005 р. № 1871 // Офіц. вісник України. – 2005. – № 52. – Ст. 3271.
4. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23.12.2010 р. № 2862-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2862-17>.
5. Про Національну тристоронню соціально-економічну раду : Указ Президента України від 02.04.2011 р. № 347 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ntser.gov.ua/ua/about/documents.html>.
6. Русакович А. Социальное партнерство: опыт Германии и Беларуси // [Электронный ресурс] / А. Русакович // Wider Europen Review. – 2007. – № 3 (13). – Режим доступу : <http://www.w-europe.org/>.
7. Сборник действующих нормативных правовых актов Президента Республики Беларусь (1994–2000) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ncpi.gov.by/sbornik/sb_text/.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ
XXI СТОЛІТТЯ:
ВІД СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ
ДО СУСПІЛЬНОГО КОНСЕНСУСУ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
ДО XIV МІЖНАРОДНОГО
НАУКОВОГО КОНГРЕСУ**

Харків
Видавництво ХарРІ НАДУ
“Магістр”
2014

УДК 35.085
ББК 67
Д88

Видано за рішенням Вченої ради Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України, протокол № 2/190 від 11 лютого 2014 р.

Голова редакційної колегії – *В. А. Ландсман*, к.пед.н., заслужений працівник освіти України.

Заступник голови редакційної колегії – *О. Ю. Амосов*, д.е.н., проф., заслужений діяч науки і техніки України.

Відповідальний секретар – *А. О. Кузнецов*, к.держ.упр.

Члени редакційної колегії: *В. В. Нікітін*, к.і.н., доц.; *М. З. Барка*, д.е.н., проф.; *К. Вацьковські*, д.е.н., проф.; *Л. Ю. Величко*, к.ю.н.; *О. Горелік*, PhD у сфері економіки ЗМІ; *А. О. Дегтяр*, д.держ.упр., проф.; *В. Б. Дзюндзюк*, д.держ.упр., проф.; *А. Х. Дікінов*, д.е.н., проф.; *Д. В. Карамішев*, д.держ.упр., проф.; *Ю. О. Куц*, д.держ.упр., проф.; *М. А. Латинін*, д.держ.упр., проф.; *В. М. Мартиненко*, д.держ.упр., проф.; *О. В. Орлов*, д.держ.упр., доц.; *П. О. Редін*, к.філол.н., доц.; *В. О. Сивоконь*, к.е.н., доц.; *М. М. Сорокун*; *В. М. Шур*, к.пед.н., доц.

Д88 Публічне управління XXI століття: від соціального діалогу до суспільного консенсусу : зб. тез до XIV Міжнар. наук. конгресу. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2014. – 332 с.

ISBN 978-966-390-099-1.

У збірнику тез наукових доповідей, представлених до XIV Міжнародного наукового конгресу “Публічне управління XXI століття: від соціального діалогу до суспільного консенсусу”, висвітлено проблеми публічного управління в умовах соціально-політичних трансформацій демократичного суспільства, визначено місце і роль держави в соціальному діалозі, діалектику взаємозобов’язань і взаємовідповідальності держави та громадянського суспільства, розкрито мету і процес пошуку суспільного консенсусу.

ISBN 978-966-390-099-1

УДК 35.085
ББК 67

© Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентіві України, 2014

Неділько А. І. Деконцентрація та децентралізація в системі публічного управління на місцевому рівні в Україні	131
Олефіренко С. В. Функції Головних управлінь юстиції у сфері співпраці з громадськістю	132
Олешко О. М. Морально-психологічні передумови корупції	134
Парамонов А. О. Специфіка територіальної організації влади в результаті соціально-економічних трансформацій	136
Романов О. С. Щодо визначення соціальної ролі державного службовця	137
Торгалю Т. О. Основні проблеми публічного управління регіональним розвитком України	139
Чеботарьова І. О. Формування мовної компетентності керівників освіти в умовах ВНЗ	140
Чорнорук А. М. Трансформаційні перетворення в системі публічного управління	142
Шульга І. Л. Використання математичного апарату для визначення кількісних показників ефективності державного управління	144
Юр'єва О. І. Поняття механізму державного управління податковим боргом у контексті модернізації системи публічних фінансів	146
Яцук Л. П. Роль органів місцевого самоврядування у запобіганні соціального сирітства	148
Капустін І. В. Система моніторингових досліджень якості освіти на місцевому рівні: проблеми становлення (на прикладі Харківської області)	150
Новикова І. П. Национальные интересы в условиях современных политических трансформаций	152
МІСЦЕ ТА РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СОЦІАЛЬНОМУ ДІАЛОЗІ	154
Бабенко А. Г. Удосконалення механізму державного регулювання в аграрному секторі: макроекономічний аспект	154
Zine M. Barka. Social cohesion – economic development and social dialogue: some considerations	156
Бобровська О. Ю. Системний підхід як спосіб організації суспільного діалогу	157
Дикинов А. Х., Дикинова А. А. Инструменты повышения конкурентоспособности региональной экономики	160
Газарян С. В. Основи соціального діалогу у сфері трудових ресурсів	162
Жадан О. В. Функції держави в соціальному діалозі у сфері праці	163
Mazuryk Marcin, Zuzankiewicz Piotr. The institutionalization of social dialogue in Poland	165
Руденко О. М. Публічна влада та політична стабільність суспільства	166
Барило О. Г., Потеряйко С. П., Тищенко В. О. Соціальний захист населення від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	168
Белай С. В. До питання взаємодії органів державної влади з громадськістю під час врегулювання кризових явищ соціально-економічного характеру	170
Гамова Г. І., Ткаченко Л. П. Соціальний діалог як чинник становлення правової держави	172
Сльчанінов Д. Б. Соціальний діалог: ймовірнісні моделі теорії обмежень	173
Закоморна К. О. Конституційно-правові засади соціального діалогу в пострадянських країнах	175
Мартиненко В. О. Механізм удосконалення управління державними установами	177
Немченко О. А. Оптимизация государственного аудита в процессе управления социальными процессами в регионе	179
Оленцевич Н. В. Соціальне партнерство як форма здійснення соціального діалогу	180
Сергєєва Л. М., Сергєєв М. А. Шляхи інституалізації форм взаємодії органів державної влади щодо звернень громадян	182
Соболь Р. Г. Вплив держави на систему соціального захисту громадян	184
Смірнова О. М. Державне регулювання як необхідна умова соціальної стабільності (на прикладі забезпечення психологічного захисту населення України)	186
Мишко А. М. Роль держави в реалізації проектів державно-приватного партнерства в морських портах України	187
Пастух К. В. Сутність механізму реалізації державної економічної політики на регіональному рівні	189
Фінкільштейн О. В. Роль держави в соціальному діалозі між бізнесом і ВНЗ	190
Хлєбнікова А. А. Система державно-громадянського управління як умова реалізації публічної влади	192
Яцкін В. І. Реалізація принципів соціального партнерства у сфері охорони праці	194
Сана Н. В. Формування антикризової програми публічного адміністрування	196
Нароженний С. М. Роль держави в розвитку державно-приватного партнерства	197
Нікулін К. О. Організаційні засади державного управління місцевими органами військового управління	199
Камок Т. В. Роль риторики в державному управлінні	201
Гук А. С. Європейський адміністративний простір у вимірах публічного врядування	202